

◀ Mozaika přírodních i člověkem ovlivněných stanovišť v Krkonoších

Jak to všechno začalo

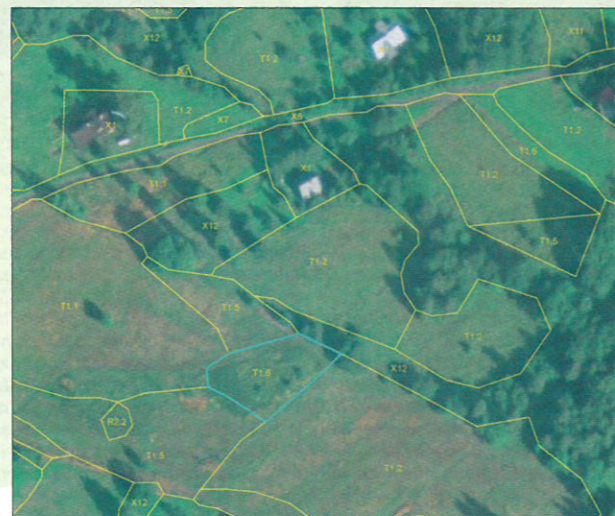

Jedinečné stanoviště karových údolí

Pravidelná lidská péče o přírodní prostředí dala vznik druhově pestřím horským loukám

▶ Ukázka vymapovaných segmentů na ortofotomapě: modře – segment, T1.1, R2.2, X12 atd. – kódy biotopů

Na počátku bylo slovo – Natura 2000. Ano, i tak by se dalo začít. Háček je v tom, že tohle slovo stojí až na konci celého procesu. Pokud chceme začít skutečně od začátku, musíme se přenést do doby, kdy Česká republika byla kandidátem na vstup do Evropské unie a byla povinná sladit národní právní předpisy s legislativou EU. Jedním ze závazků v oblasti životního prostředí bylo vytvoření soustavy Natura 2000 na našem území.

Ochrana všeho, co soustava zahrnuje, se řídí podle dvou směrnic (zákonných předpisů EU), a to podle směrnice 79/409/EHS o ochraně volně žijících ptáků a směrnice 92/43/EHS o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin. Podle těchto směrnic je Natura 2000 soustavou chráněných území evropského významu. Evropské směrnice ve svých přílohách přesně stanovují, které druhy ptáků, živočichů, rostlin a přírodních stanovišť jsou v rámci soustavy Natura 2000 chráněny. Jejich ochrana a zachování má přispět k vytvoření celoevropské sítě nejceněnějších částí přírodního prostředí. Také v České republice je ochrana „naturových“ lokalit již součástí novelizovaného zákona o ochraně přírody.

Co bylo prvním důležitým krokem v tvorbě návrhu „naturových“ lokalit? Bylo to zjištění počtu a stavu zachovalosti přírodních stanovišť, výskytu rostlin, ptáků a živočichů na našem území. K tomu sloužilo rozsáhlé mapování na celém území České republiky, které probíhalo v letech 2000–2004. Je nutno zdůraznit, že prověření stavu přírodního prostředí v takovém rozsahu, v jakém proběhlo na našem území, nerealizovala žádná jiná z kandidátských zemí. Díky tomu jsme dosáhli vytvoření dobrého podkladového materiálu pro další kroky směřující k soustavě Natura 2000 na našem území. Národním garantem přípravy odborných podkladů pro soustavu Natura 2000 je Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, která od října 1999 koordinuje veškeré odborné aktivity.

Do mapování bylo zapojeno i oddělení ochrany přírody Správy KRNAP. Na území parku řídil mapování regionální koordinátor. Od roku 2001 do roku 2002 to byl Mgr. Michal Hejcman, od ledna do září 2003 RNDr. Jan Štursa a od září 2003 Mgr. Viera Horáková. Úkolem koordinátora bylo zajistit potřebný počet mapovatelů, ve spolupráci s AOPK ČR získávat aktuální informace týkající se mapování, poskytovat konzultace mapovatelům, zajistit včasné odevzdání údajů ze strany mapovatelů a další aktivity související s mapováním. Mapování – co si ale má člověk pod tímto pojmem představit? Možná jste v posledních letech viděli na loukách, v rašeliníštích nebo v lese procházející se lidi, kteří měli plné ruce map a poznámkových bloků a intenzivně si do nich zapisovali. Tito lidé, neboli mapovatelé, si do ortofotomap (velmi podrobná mapa pořízená z leteckého snímku) zapisovali přítomnost konkrétních biotopů v terénu. K identifikaci biotopu jim sloužil Katalog biotopů České republiky, kde je uvedený úplný seznam přírodních i člověkem ovlivněných stanovišť. Dále v něm naleznete podrobný popis jejich ekologie, mapu výskytu na území republiky, ohrožení i návrh managementu. Biotopy jsou v katalogu rozděleny do skupin, které zahrnují vždy určitou část přírodního prostředí, např. pod písmenem A se nalézají alpská stanoviště, L zahrnují lesní, S skalní, T luční. Podrobně se těmito skupinám na území Krkonošského národního parku budeme věnovat v dalších částech našeho povídání o Natuře 2000. K biotopům zaznamenaných do map si mapovatelé zapsali reprezentativnost, tzn. do jaké míry je biotop typický z hlediska popisu v Katalogu a dále zachovalost, tzn. kvalitativní zhodnocení stavu biotopu z hlediska ochrany přírody. Biotopy zaznamenávali do ortofotomap ve formě segmentů, které kopírovaly jejich výskyt přímo v terénu. Názorněji to ukazuje přiložená mapka. Celkem se na mapování biotopů v KRNAP podílelo dvacet odborníků. Kromě území národního parku a jeho ochranného pásma (54 979 ha) vymapovali i část území navazujícího na ochranné pásmo (2 453 ha), k čemuž se Správa KRNAP zavázala smlouvou s AOPK ČR. Celkový počet biotopů zaznamenaných mapováním je 81. Podklady z terénu dodané mapovateli byly zpracovány do digitální formy pracovníky oddělení informatiky Správy KRNAP. Výstupem jsou mapové vrstvy GIS, které jsou propojeny s tabulkami databází. Tak je možné zjistit zastoupení biotopů na kterémkoliv místě národního parku, jejich rozlohu nebo výskyt druhů.

Viera Horáková, foto Karel Hník

Připravuje se značení krkonošských výrobků

Krkonoše se octly ve společnosti evropsky významných území zařazených do sítě Natura 2000. Toto uznání Krkonoš jako území jedinečného pro celou Evropu s sebou přináší zajímavé možnosti. Jedna z nich nyní právě přichází a týká se označování místních, tedy krkonošských, výrobků. Označení bude mít smysl v tom, že turista i místní starousedlík ihned rozezná skutečný místní výrobek od toho, který se jen tak tváří nebo využívá místní název kvůli lepší prodejnosti.

Mezinárodní souvislosti

Značení místních produktů na území Krkonoš je součástí mezinárodního projektu, který realizuje nezisková organizace Regionální environmentální centrum Česká republika (REC ČR, zastoupení REC pro střední a východní Evropu). Projekt získal grant přímo od Evropské komise a jeho smyslem je podpořit snahu místních podnikatelů, živnostníků, zemědělců i firem o zviditelnění výrobků, které jsou vyráběny v chráněném území, a to takovým způsobem, který místní přírodě pomáhá, resp. jí nikterak nepoškozuje. Přednost též dostanou výrobky vyráběné především z místních surovin.

V případě úspěšného zavedení značky pro místní výrobky bude možné zkušenosti přenášet do ostatních regionů a oblastí, které mají podobný charakter zvláště z hlediska ochrany přírody, a to v rámci celé Evropy. Krkonoše se tak stávají jednou z prvních oblastí, kde se podobný systém zavádí, a je možné tvrdit, že se jedná o vzor, podle kterého pak budou učit jednotlivé členské země Evropské unie.

Systém značení místních produktů

Pro označování by měly být v nejbližších týdnech a měsících vybírány takové výrobky (popř. i služby), které mají tradiční krkonošský charakter, nebo i výrobky nové, ovšem vyrobené z místních surovin. Jednotné označení (logo) bude garantovat především původ výrobku. Jeho kvalita by pak měla vycházet z faktu, že výrobek byl vyroben na území národního parku, kde se respektují pravidla hospodaření, která jsou v souladu s ochranou přírody a mají tudíž charakter „přírodního“ a „zdravého“ hospodaření. Konkrétní podoba loga pro výrobky zatím není známa a bude se upřesňovat na základě diskuse se samotnými zástupci výrobců, obcí, měst a dalších zainteresovaných subjektů. Určitě se však v logu objeví prvek, který je pro Krkonoše typický, a zároveň ponese textové označení s názvem Krkonoš (jako např. Krkonošský výrobek, Pravý krkonošský výrobek, Krkonošský produkt apod.).

Značení krkonošských výrobků nebude nahrazovat žádnou dosud zavedenou známku či certifikaci výrobků nebo služeb (jako jsou značky CzechMade, Klasa, Eko apod.). Jedná se pouze o vyjádření a zdůraznění původu konkrétního produktu z chráněného území evropského významu. Vzhledem k tomuto charakteru může sloužit jako doplněk ke stávajícím označením.

Označovány budou pouze ty výrobky či služby, které přihlásí jejich výrobce k oficiální certifikaci a které budou splňovat hlavní kritérium o původu či provozování ve vymezeném území. Další kritéria pro certifikaci a udělení známky budou upřesněny na základě spolupráce s místními producenty přímo ve vybraném území. Jako krkonošské výrobky mohou být označovány např. med, perníčky, výrobky ze slámy (ošatky), zelenina (vyšocké zelí), ovoce, mléko, sýry, krajka, malované hedvábí, místní knihy, časopisy, restaurace s tradičními jídlami apod. Seznam se může dále rozšiřovat či upřesňovat.

Propagace výrobků označených místní značkou bude nedílnou součástí snah o jejich zviditelnění. Konkrétními kroky při propagaci budou především vytvoření grafické podoby loga (značky), zhotovení informačního letáku a jeho distribuce na informační centra, vyhotovení katalogu označených výrobků včetně kontaktů a prezentace výrobce, vytvoření samostatných internetových stránek, prezentace v médiích, na veletrhu cestovního ruchu apod.

Zapojit se může každý

V současné době REC ČR ve spolupráci se Správou KRNAP, svazkem měst a obcí a dalšími partnery vyhledává a oslovuje místní výrobce, podnikatele, firmy, poskytovatele služeb, obce a instituce, které mají zájem se do aktivity kolem značení místních výrobků zapojit. Z těchto zájemců bude vytvořena regionální pracovní skupina, která se bude v nejbližších týdnech scházet a bude se zabývat konkrétní podobou značky, upřesňovat pravidla pro udělování certifikátu ke značce a také řešit, které výrobky budou moci značení používat a které nikoliv.

Pokud patříte mezi zájemce o spolupráci na zavádění značení krkonošských výrobků, obraťte se, prosíme, na pana Radka Drahného, tiskového mluvčího Správy KRNAP (tel. 499 456 310; e-mail: mluvci@krap.cz), který vám poskytne více informací a zaznamená si vás na seznam zájemců (či pozorovatelů), kteří budou zváni na pravidelné pracovní schůzky, popř. jim budou zasílány veškeré informace týkající se tohoto tématu. Bližší informace též můžete zjistit na internetových stránkách <http://produkty.natura2000.cz>.

Tomáš Kažmierski